

Financiële jaarstukken 2018

Netwerk van Organisaties van Oudere
Migranten (NOOM)
te Utrecht

datum 21 juni 2019
kenmerk 19-493/SR

Ter identificatie
baat
Vereniging van Oudere Migranten
21/6/19

1. Doelstelling

De vereniging Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten, het NOOM, is op 20 april 2007 opgericht. Het NOOM stelt zich ten doel collectieve belangenbehartiging ten behoeve van alle oudere migranten in Nederland en voorts al hetgeen daarmee verband houdt in de meest ruime zin van het woord. Het NOOM tracht dit doel te bereiken door:

- de behartiging van de belangen van oudere migranten op landelijk niveau: het NOOM wil enerzijds voor regering en parlement fungeren als aanspreekpunt voor oudere migranten in Nederland en anderzijds overheden, algemene instellingen en maatschappelijke organisaties adviseren over het te voeren beleid met betrekking tot ouderen in het algemeen en oudere migranten in het bijzonder;
- gerichte informatieverstrekking aan oudere migranten om daarmee hun zelfredzaamheid en participatie in de samenleving te vergroten;
- het vergroten van het welbevinden van oudere migranten door het verstevigen van onderling contact en het ondersteunen van onderling dienstbetoon;
- het fungeren als ontmoetings- en vindplaats (voor overheid en algemene instellingen);
- het initiëren, stimuleren, faciliteren en (doen) realiseren van diensten en activiteiten ten behoeve van de lidorganisaties met dien verstande dat deze zich in die diensten en activiteiten kunnen herkennen;
- het verzorgen van publicaties en het verspreiden van informatie;
- het aanwenden van alle andere wettige middelen welke voor het bereiken van het gestelde doel nuttig of nodig worden geacht.

2. Bestuur

Volgens de statuten bestaat het bestuur uit ten minste zeven bestuurders.

Op 31 december 2018 was het bestuur van het NOOM als volgt samengesteld:

- de heer B. Saadane, voorzitter
- de heer B. Cuervo, secretaris
- mevrouw C.L. Harreveld, penningmeester
- de heer T. Bissessur
- de heer S. Cicek
- mevrouw I. den Heijer-Bodeutsch
- de heer J. Selekty
- de heer G. Wong

Het bestuur ontvangt geen beloning voor haar werkzaamheden.

Ter identificatie
baat
 21/6/19

3. Bureau

Zowel de belangenbehartiging als de in dit verslag genoemde activiteiten zijn uitgevoerd door de twee medewerkers die in 2018 voor 1,3 fte in dienst waren van het NOOM: mevrouw L. Lameiro García, coördinator met aandachtsgebied inkomen, en mevrouw J. Vreeswijk-Manusiwa, plaatsvervangend coördinator met de aandachtsgebieden zorg en welzijn.

Daarnaast was de heer F. May, voormalige NOOM-coördinator, in 2018 als oproepkracht (0,13 fte) betrokken bij de afronding van enkele projecten en werd het NOOM-bureau professioneel ondersteund bij de afronding van het project 'Zorg Verandert' door mevrouw Y. Heygele van Focuscultura.

4. Het NOOM in 2018

Het NOOM versterkte in 2018 haar positie als landelijke vertegenwoordiger van de oudere migranten in Nederland. In 2018 was niet alleen het NOOM nog beter in beeld, vooral de migrantenouderen waren zichtbaarder dan ooit. Dit blijkt uit onder andere het aantal ouderen dat door het NOOM werd bereikt, het aantal vrijwilligers en sleutelfiguren dat actief was, het aantal organisaties waarmee werd samengewerkt en het aantal contacten met vertegenwoordigers van overheid, politiek en (algemene) instellingen. Ook was dit te zien aan de aandacht die er in de diverse media was voor oudere migranten.

In 2017 namen Omroep MAX, ChristenUnie en KBO-PCOB het initiatief tot het **manifest 'Waardig ouder worden'**. Het NOOM heeft zich direct bij dit manifest aangesloten. In het verlengde van dit manifest presenteerde een coalitie van twintig organisaties, waaronder het NOOM, op 20 november 2017 een pleidooi aan minister Hugo de Jonge van VWS om te komen tot een ouderenvriendelijke samenleving waarin het welbevinden van kwetsbare ouderen en meer samenhang in beleid centraal staan. In dit pleidooi vragen de organisaties aandacht voor passende integrale zorg, met oog voor informele zorg in een woning en woonomgeving die past bij de wensen van ouderen. Dit manifest vormde de basis voor het Pact voor de Ouderenzorg, dat volledig op de instemming van het NOOM kan rekenen, met één belangrijke kanttekening. De in het Pact geformuleerde ambities en doelstellingen houden onvoldoende rekening met enerzijds de meervoudige achterstandssituatie waarin oudere migranten verkeren, anderzijds wordt voorbijgegaan aan de kracht van de (netwerken van) migranten(ouderen) zelf om de positie van migrantenouderen te verbeteren. Vanuit de urgentie die het NOOM voelt is in 2018 dan ook sterk ingezet om zowel landelijk als lokaal aandacht te vragen voor de knelpunten die migrantenouderen op diverse terreinen ervaren, alsmede voor de mogelijke oplossingen hiervoor.

Een van de mogelijke oplossingen is gericht op de (sociale) activering van oudere migranten, waardoor eenzaamheid voorkomen kan worden dan wel terug te dringen is. Hiervoor ontwikkelt NOOM het programma *Sociaal Vitaal in Kleur*. Op basis van het door de Stichting Galm ontwikkelde programma Sociaal Vitaal, is in 2017-2018 met ondersteuning van Fonds NutsOhra dit programma in vier locaties met succes uitgevoerd. Migrantenouders leerden onder professionele begeleiding hoe om te gaan met een afnemende gezondheid en kregen naast gesprekken over onderwerpen die zij zelf voorstelden, wekelijks een aangepast beweegprogramma. De docenten en de vrijwilligers zorgden samen met de ouders voor een programma waar ze zich prettig en vertrouwd bij voelden. Tijdens de bijeenkomsten werd ook voorlichting georganiseerd over onderwerpen ter ondersteuning van zelfredzaamheid. Ook een training hoe het sociale netwerk te behouden en waar mogelijk te versterken was een belangrijk onderdeel van Sociaal Vitaal. Na afloop van het project vroegen de ouders om vervolg.

Tijdens dit pilotproject is het programma geschikt gemaakt voor oudere migranten in een kwetsbare positie, met nu dus de titel *Sociaal Vitaal in Kleur*. Het ministerie van VWS heeft inmiddels het NOOM de opdracht gegeven om dit programma landelijk te verspreiden. Het product gaat onderdeel worden van de toolkit die VWS gemeenten voorlegt die deelnemen aan het programma *Een tegen Eenzaamheid* (onderdeel van het Pact voor de Ouderenzorg). In 2019 zullen met medewerking van VWS zoveel mogelijk gemeenten gestimuleerd worden om dit programma in te zetten ter bestrijding van eenzaamheid onder oudere migranten.

In 2018 zijn enkele lopende projecten afgerond, werden bestaande activiteiten en projecten voortgezet en werden ook enkele nieuwe projecten gestart. Naast Sociaal Vitaal in Kleur, noemen we hier de belangrijkste:

- Het meerjaren project '**Zorg Verandert**' is met succes afgerond. Naar schatting zijn ca. 18.000 oudere migranten, hun mantelzorgers en vrijwilligers bereikt. Bijeenkomsten in Rotterdam, Den Haag, Amsterdam en Utrecht hebben geleid tot versterking van de relatie tussen het NOOM en de lokale actieve vrijwilligers en sleutelfiguren. Het project werd afgesloten met een slotbijeenkomst in de Bibliotheektheater te Rotterdam.
- Met bijeenkomsten in het kader van het SVB-voorlichtingstraject **Weet u hoe het zit met uw sociale zekerheid** zijn vele oudere migranten bereikt, evenals met het voorlichtingstraject in samenwerking met het NMI (Nederlands Migratie Instituut).
- De samenwerking met '**Mijnkwaliteitvanleven.nl**' is voortgezet. Er is actief gezocht naar nieuwe wegen om oudere migranten te ondersteunen bij het invullen van de online vragenlijst en het zichtbaar maken van deze groepen. De knelpunten die zij ondervinden om met inzet van passende hulp(middelen) hun kwaliteit van leven te vergroten, worden aan de hand van dit project in beeld gebracht. Wie meedoet aan MKVL ontvangt een samenvatting (Mijn kwaliteitsmeter) die goed van pas komt in gesprekken met familie, gemeente en/of zorgverleners.

- In 2016 is het NOOM tot de '**Coalitie Van Betekenis tot het Einde**' getreden. De Coalitie wil stimuleren dat mensen meer ruimte en aandacht hebben voor de laatste fase van hun leven en hierover met elkaar in gesprek gaan. In dat kader startte het NOOM met een driejarig project om ook in de kring van migrantenouderen het gesprek aan te gaan over zaken die rondom het levenseinde spelen. Vrijwilligers uit de verschillende gemeenschappen hebben een tweedaagse training gevolgd om informatie- en gespreksbijeenkomsten te begeleiden. In 2018 hebben de eerste 25 bijeenkomsten plaatsgevonden.

- '**Coach aan de Keukentafel**' is een project in Rotterdam dat mooi aansluit op de bevindingen die opgehaald zijn uit het project '**Zorg Verandert**'.

- In '**Taking Care of Caregivers**' wordt onderzocht hoe mantelzorgers die voor oudere migranten met dementie zorgen, de zorgtaken zodanig kunnen organiseren zonder dat ze overbelast raken. In dit vierjarig project werkt Pharos samen met het NOOM, de Universiteit voor Humanistiek en Mantelzorg.nl.

- '**Op huisbezoek bij oudere migranten**' is een interventie waar het NOOM aan gewerkt heeft. Het is de bedoeling dat deze methodiek een RIVM erkende interventie wordt in 2019.

- **NOOM op de 50PlusBeurs in Utrecht**

Inmiddels is het een NOOM-traditie geworden om niet alleen op de beurs zichtbaar te zijn in de eigen stand met informatie die van belang is voor oudere migranten en partijen die iets met en voor hen willen doen. Op de laatste zaterdag van de beurs organiseert het NOOM in de ochtend een programma met bijdragen vanuit de politiek, de wetenschap en het maatschappelijk middenveld. Activiteiten en projecten worden dan gepresenteerd aan het NOOM-netwerk, bestaande uit vrijwilligers, samenwerkingspartners en andere belangstellenden. In de middag worden beursbezoekers getrakteerd op een mooi afwisselend cultureel programma op het Omroep MAX-podium, verzorgd door de NOOM-lidorganisaties.

- **(Social) Media**

Het NOOM heeft zich in 2018 ook gepresenteerd op Twitter en Facebook. Het aantal tweets en likes is nog niet schokkend, maar een start is gemaakt. De verwachting is dat de vernieuwde website in 2019 gereed zal zijn. Dan zal ook de publicatie van de NOOM-Nieuwsbrief weer worden opgepakt. Neemt u voor meer indrukken van de activiteiten in 2018 een kijkje op www.netwerknoom.nl/nieuws/.

Belangenbehartiging in 2018

In contacten met Tweede Kamerleden werd in het bijzonder ingegaan op de zorgwekkende inkomenspositie van oudere migranten als gevolg van het AOW-gat in combinatie met de Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO) en de kostendelersnorm.

We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat de intensieve lobby van het NOOM heeft bijgedragen tot het besef dat de komende jaren niet alleen het aantal migrantenouderen groeit, en daarmee de problemen waarmee zij en hun omgeving worstelen, maar ook tot grotere zichtbaarheid van de krachten die in (de gemeenschappen van) oudere migranten zelf schuilen.

Vanuit het NOOM zullen we ons blijven inzetten opdat politici en beleidsmakers dit besef omzetten in passende maatregelen en (structureel) beleid. Over hoe deze eruit zouden moeten zien hebben de NOOM-leden, samen met de vertegenwoordigers van de verschillende gemeenschappen en betrokken adviseurs, op 18 november 2017 met elkaar gereflecteerd om vervolgens de prioriteiten voor de komende jaren vast te stellen. De resultaten van deze beraadslagingen zijn vastgelegd in een ontwikkelings- en professionaliseringstraject waarmee in 2018 een stevig begin is gemaakt. Dit traject zal de komende jaren nader worden ingevuld en uitgevoerd. Hiervoor gaan we vanzelfsprekend in gesprek met ouderen zelf, de sleutelfiguren en vrijwilligers, zelforganisaties en last but not least met onze partners en bondgenoten.

5. Het NOOM in 2019

De cijfers van onder andere het SCP en de (schaarse) onderzoeken naar de situatie van migrantenouderen in Nederland, laten keer op keer zien hoe zorgwekkend hun situatie is: of het nu gaat om armoede, gezondheid of eenzaamheid, oudere migranten scoren stelselmatig fors slechter dan hun in Nederland geboren leeftijdsgenoten. Allemaal factoren die met de reeds ingezette snelle groei van dementie onder migrantenouderen samenhangen.

Het NOOM heeft de afgelopen jaren voldoende signalen verzameld waaruit blijkt dat de druk die wordt gelegd op de oudere migranten - alsook op hun (formele en informele) netwerken - om eigen regie te voeren en langer thuis te blijven wonen, nu snel zijn grens bereikt. Om zowel de ouderen zelf als de netwerken eromheen te ondersteunen zijn niet alleen voorlichting- en bewustwordingscampagnes, maar ook cultuursensitieve en cultuurspecifieke (zorg)voorzieningen hard nodig. Letterlijk en figuurlijk de taal spreken van de (onderling zeer diverse groep) oudere migranten, is een factor van doorslaggevend belang gebleken. In de eerste plaats om hen te bereiken, in de tweede plaats om succesvolle samenwerkingsverbanden met hun zelforganisaties aan te kunnen gaan.

In 2019 gaat het NOOM dan ook door met voorlichting, maar vooral ook met het - op alle niveaus - bespreekbaar maken van al die thema's die ten goede komen aan het vergroten van de zelfredzaamheid van oudere migranten. Tegelijkertijd zal de aandacht blijven uitgaan naar de ondersteuning van de (formele en informele) netwerken van oudere migranten. Met andere woorden: we gaan door met het versterken van samenredzaamheid.

Dit zal gebeuren door advisering, meedenken, allianties, alsook de uitvoering van bestaande en nieuwe projecten, waaronder:

- Sociaal Vitaal in Kleur (verspreiding en uitvoering)
- Leidraad Cultuurspecifieke Zorg
- Tijdig spreken over het levenseinde met Coalitie van Betekenis tot het Einde
- Mijn Kwaliteit van Leven o.a. Patiëntenfederatie Nederland
- Taking Care of Caregivers met Pharos, Universiteit van Humanistiek en Mantelzorg.nl
- Netwerk Vitaler Oud en Preventie met KBO-PCOB
- SVB-NOOM voorlichtingstraject
- CBS samenwerkingsproject
- Sociale benadering dementie met Anne-Mei The
- Interviews met Marokkaanse ouderen met KIS (Movisie en Verwey-Jonker Instituut)

Voor het NOOM zullen in 2019 de twee eerstgenoemde projecten zeer belangrijk zijn. Voor het eerst heeft het NOOM de opdracht gekregen van het ministerie van VWS om de positie van oudere migranten zichtbaar te maken en om samen te werken aan mogelijke oplossingen. Deze opdrachten ziet het NOOM als een erkenning van de waarde van haar organisatie. Het NOOM is meer dan verheugd dat de gemeente Rotterdam het financieel mogelijk maakt om Sociaal Vitaal in Kleur in deze stad te starten. De hoop is dat meerdere gemeenten, in samenwerking met VWS, zullen volgen. Gesprekken met verschillende ambtenaren zijn reeds gaande. Rotterdam is ook de gemeente die al aangegeven heeft, deel te willen nemen aan het project waarin de leidraad voor cultuurspecifieke zorg wordt ontwikkeld. Dat is het andere project waar het NOOM de opdracht van VWS voor heeft gekregen. In deze leidraad zal opgenomen worden hoe oudere migranten verzorgd zouden willen worden, wanneer zij dat niet meer zelf kunnen doen. Het gaat een handleiding worden voor zorg- en verpleegorganisaties maar ook voor organisaties die in beeld komen wanneer de zorg thuis nodig is. Gesprekken zijn reeds gevoerd met brancheorganisatie ActiZ, met bestuurders van V&VN, met zorgorganisaties en verzekeraars. In een Tweede-Kamermotie is aangenomen dat deze leidraad deel uit gaat maken van het programma Thuis in het Verpleeghuis.

Kortom, in 2019 gaat het NOOM door op de ingeslagen weg, een weg die de afgelopen 12 jaar succesvol is gebleken: het vergroten van kennis en bewustwording bij oudere migranten zelf en het creëren en versterken van (formele en informele) netwerken. Sociaal Vitaal in Kleur en de ontwikkeling van de Leidraad zijn projecten bij uitstek waarin het NOOM vorm kan geven aan deze doelen. Vanuit de gedachte 'samen waar het kan, apart waar het nodig is', werkt het NOOM aan samenredzaamheid van oudere migranten in Nederland. Ook voor hen moet het mogelijk zijn om zorg en ondersteuning te krijgen die recht doet aan hun wensen en behoeften. Zorg op maat draagt dan ook bij aan hun waardig ouder worden.

6. Risicoparaagraaf

Aangezien het NOOM niet structureel wordt gesubsidieerd en ook geen contributie kent van lidorganisaties, fungeert het NOOM als een projectorganisatie die voor het financieren van haar activiteiten afhankelijk is van het binnenhalen van projecten en opdrachten. In de loop der jaren is de belangstelling voor de NOOM-aanpak en de wijze waarop NOOM de diverse groepen weet te bereiken sterk gegroeid. Echter, mede door de bezuinigingen waarmee veel organisaties de afgelopen jaren zijn geconfronteerd, is de concurrentie toegenomen en is het niet gemakkelijk om substantiële projectopdrachten binnen te halen. Desalniettemin slaagt het NOOM sinds jaar en dag erin om enkele wat grotere en meerdere kleine projecten en opdrachten binnen te halen en met beperkte middelen en mankracht de doelstellingen te bereiken.

Om de NOOM-werkzaamheden te kunnen voortzetten zijn de formatieplaatsen, mede ook gezien de snelle toename van het aantal kwetsbare ouderen en de vragen die op het NOOM afkomen, tijdelijk uitgebreid van 1,33 fte naar 1,45 fte. Structureel uitbreiden van de formatie is echter, mede ook gezien de financiële risico's (zoals bijvoorbeeld bij tegenvallende resultaten, ziekte of arbeidsongeschiktheid van medewerkers), geen haalbare kaart. Het bestuur heeft om die reden gekozen voor een tijdelijke uitbreiding van de formatie, naast de structurele formatieplaats. Ook is besloten om een ziekteverzekering af te sluiten, zodat realisering van aangegane verplichtingen gegarandeerd is.

Voor de komende periode is de uitdaging door middel van het binnenhalen van meer/grotere projecten de formatie, al dan niet structureel, te kunnen uitbreiden zonder de continuïteitsreserve te hoeven aanspreken. Deze is nodig om tegenvallers te kunnen opvangen, alsook om de belangenbehartigingsactiviteiten en ander niet-gesubsidieerde activiteiten mogelijk te maken.

In de Regels voor de Interne Organisatie zijn controles ingebouwd voor scheiding van functies en het voeren van een transparante beleidsvoering en heldere communicatie. De website en de NOOM-nieuwsbrief leveren daarbij ook een bijdrage.

In een steeds verder groeiende digitale wereld neemt ook het gevaar van datalekken toe (onder andere bij uitbesteding van de salarisadministratie), alsook de zorg voor een goed beveiligde website. Hier heeft het NOOM aandacht voor, evenals voor de eisen die de nieuwe AVG stelt.

7. Fiscale zaken

Het NOOM is niet-belastingplichtig voor de omzetbelasting en de vennootschapsbelasting.

Het NOOM heeft bericht van de Belastingdienst ontvangen dat zij wordt beschouwd als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

8. Statutaire voorschriften

In overeenstemming met de statuten is het boekjaar gelijk aan het kalenderjaar. Volgens de statuten dient het bestuur de jaarrekening binnen zes maanden na afloop van het boekjaar ter goedkeuring op een algemene ledenvergadering uit te brengen. De algemene ledenvergadering kan aan een accountant de opdracht verlenen de jaarrekening te onderzoeken. Aan Baat Accountants & Adviseurs is opdracht gegeven tot controle van de jaarrekening 2018. De controleverklaring inzake deze werkzaamheden is opgenomen onder de Overige gegevens.

9. Administratieve zaken

Aan Jac's den Boer & Vink bv, bedrijfseconomisch adviesbureau voor non-profitorganisaties, is opdracht gegeven tot het opstellen van de jaarrekening over 2018. De jaarrekening bestaat uit de balans, de staat van baten en lasten, het kasstroomoverzicht, de waarderingsgrondslagen en de toelichtingen op de balans en de staat van baten en lasten.

10. Financiële resultaten

Het boekjaar 2018 is afgesloten met een positief saldo van € 25.232, begroot was € 9.585. Het positieve saldo is toegevoegd aan de continuïteitsreserve en bedraagt per 31 december 2018 € 171.248.

De baten zijn ruim € 45.000 hoger dan begroot, voornamelijk door hogere baten uit projectsubsidies. De lasten zijn € 29.700 hoger dan begroot, vooral door hogere projectkosten (€ 53.300). Daartegenover staat een grotere doorbelasting van de personeels- en organisatiekosten aan de projectkosten (€ 37.400) en compenseerde hiermee de hogere personele kosten (€ 7.600) en organisatiekosten (€ 6.200).